

Fem flottiljer Åtta Gripen-divisioner

Regeringen föreslår att F 10 läggs ner

Framtidens flygvapen kommer att bestå av fem flygflottiljer, sedan F 10 i Ängelholm lagts ner 2003. Det förslås i en regeringsproposition som lämnades till Riksdagen den 25 november. Riksdagsbeslut planeras till februari 2000.

Av PETER LIANDER

Den 19 maj lämnade Överbefälhavaren till Regeringen sitt förslag om den framtida Försvarsmaktens utseende efter den 1 juli år 2000. Med utgångspunkt från förslaget har en arbetsgrupp utrett Försvarsmaktens framtida grundorganisation. Gruppen, som ibland benämns styrgruppen, bestod av tre representanter från Försvarsmakten respektive Försvarsdepartementet. Gruppen lämnade sitt förslag den 20 oktober, vilket sedan har legat till grund för Regeringens proposition. För flygvapnets del blev det vissa förändringar jämfört med ÖB:s maj-förslag. I propositionen föreslås att F 10 i Ängelholm läggs ner, men först år 2003.

Någon ytterligare flottilj föreslås inte

läggas ner. Anledningen är svårigheten att bedöma det framtida behovet av stöd i samband med exportförsäljningar av Gripen. Enligt regeringskansliet behövs därför fem flygflottiljer för att säkerställa den kapacitet som behövs i framtiden.

Försvarsmaktens behov av en luftoperativ förmåga över hela landet gör att flygflottiljerna bör vara relativt jämnt geografiskt fördelade. De åtta stridsflygdivisionerna föreslås bestå av 160 piloter. Det innebär att framtidens divisioner räknat i antal piloter och flygplan blir något större än idag.

Generellt ansåg arbetsgruppen att så många funktioner som möjligt bör kunna utbildas vid respektive flottilj. Flygtidsproduktionen föreslås prioriteras för

FRAMTIDENS GRUNDORGANISATION

- Sex enheter för utbildning av armébrigadledningar och mekaniserade förband.
- En enhet för internationell utbildning, med vilken samlokaliseras viss grundutbildning.
- En enhet för respektive specialtruppdrag inom arméstridskrafterna, d v s artilleri-, luftvärns-, ingenjör-, signal- respektive trängförband. För att säkerställa vinterkompetens erfordras utbildningskapacitet i Norrland för samtliga funktioner.
- Två enheter för utbildning av jägarförband.
- Två enheter för utbildning av kustartilleriförband.
- Två baser för utbildning av sjöstridskrafter. Därutöver erfordras möjlighet för tidsbegränsad basering på ytterligare en plats.
- Fem flygflottiljer.
- Två enheter samt ett detachement för helikopterförbanden.
- Två militärhögskolor från och med år 2002.

Det framtida flygvapnet kommer att innehålla åtta divisioner med JAS 39 Gripen fördelat på fyra flottiljer.

att tillgodose kravet på pilotutbildning, vilket anses viktigare än att i närtid ha förmåga till en snabb insats.

I södra Sverige

En av de mest uppmärksammade delarna i arbetsgruppens förslag är att lägga ner F 10 i Ängelholm. Man vägde F 10 mot F 17 i Ronneby, där således F 10 blev förloraren.

En sammanställning av argumenten för respektive flottilj visade på olika typer av fördelar.

Tunga argument för F 10 är de investeringar som nyligen gjorts vid flottiljen inför ombeväpning till JAS 39 Gripen samt att flottiljen påbörjat omskolningen av både piloter och markpersonal.

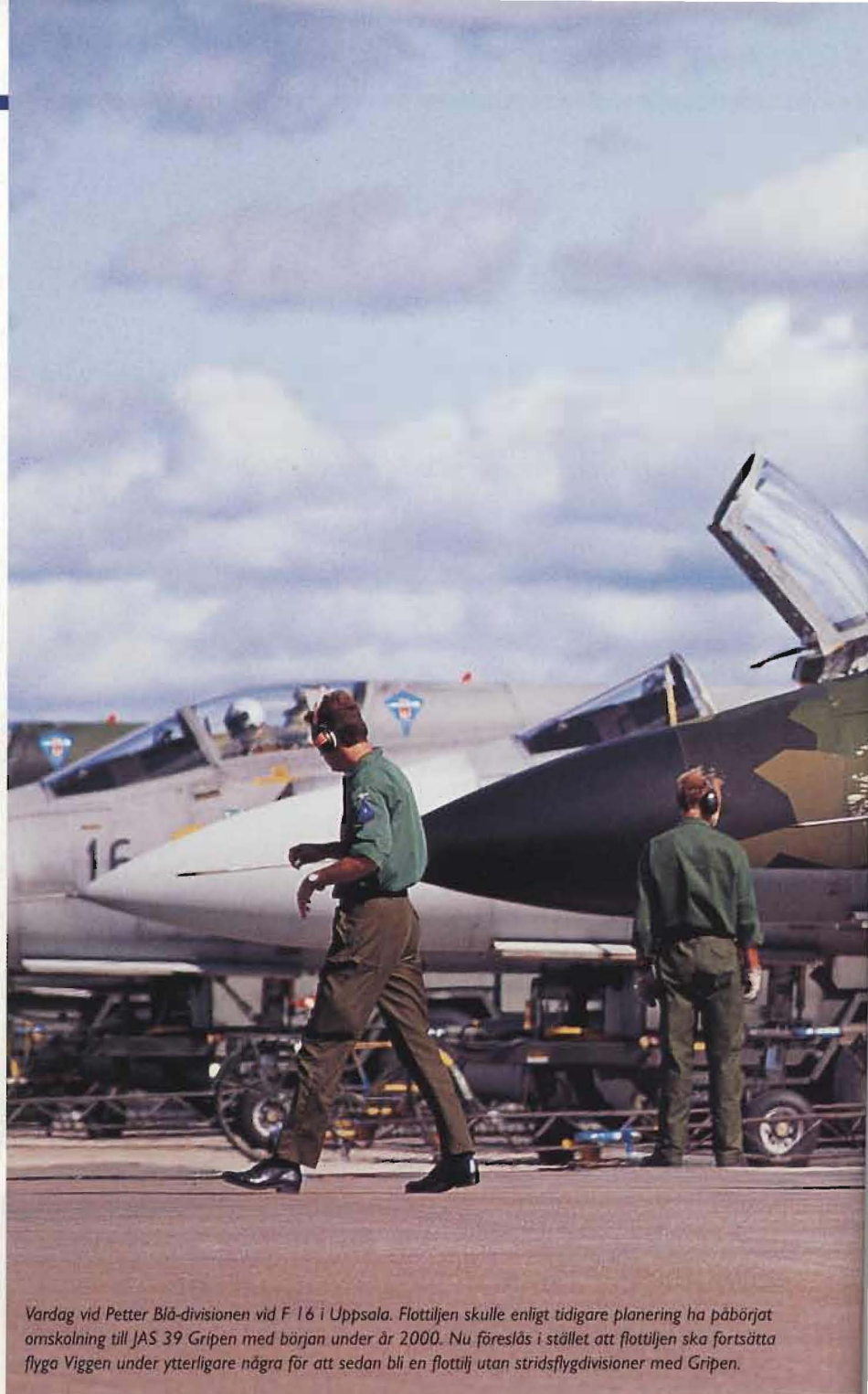
F 10 ansågs också ha stor betydelse för exportåtaganden i närtid. Vidare konstaterades att F 10 är betydelsefullt när det gäller flygvapnets pilotutbildning, eftersom krigsflygskolan för grundläggande flygutbildning finns vid F 10.

Det fanns ett flertal tunga argument till Blekinge-flottiljens fördel. F 17 har långsiktigt goda övningsbetingelser genom närheten till flygövningsområden. När det gäller lufrumsutvecklingen bedöms förutsättningarna dessutom bättre vid F 17 än vid F 10. I miljöhänseende ansågs F 17 ha bättre förutsättningar än F 10. Att F 17 med sin geografiska placering markerar en tydlig närvaro vid södra Östersjön ansågs också vara av särskild betydelse.

Det som till sist kom att fälla det slutliga avgörandet blev regionalpolitiska hänsyn. Blekingeregionen ansågs mera utsatt än Skåne och därför valde den politiskt ledda arbetsgruppen F 17 före F 10.

Nyckelroll

Utbildningen av nya piloter och omskolningen till Gripen-systemet är kän-

Vardag vid Petter Blå-divisionen vid F 16 i Uppsala. Flottiljen skulle enligt tidigare planering ha påbörjat omskolning till JAS 39 Gripen med början under år 2000. Nu föreslås i stället att flottiljen ska fortsätta flyga Viggen under ytterligare några år för att sedan bli en flottilj utan stridsflygdivisioner med Gripen.

ligt för störningar under de kommande åren. Enligt arbetsgruppens bedömning kan även mindre störningar äventyra målet om ha åtta Gripen-divisioner vid utgången av år 2004. Därför är det inte lämpligt att lägga ned F 10 innan omskolning till Gripen-systemet har skett vid ytterligare en flottilj. Därför påbörjas ingen nedläggning den 1 juli nästa år, som var tanken i ÖB:s maj-förslag.

En förutsättning för att kunna lägga

ner F 10 är också att krigsflygskolan flyttas. En grundförutsättning för den nya lokaliseringen är att det finns ett bansystem med korsande banor. Förutom vid F 10 finns det bara på två ytterligare flottiljflygplatser, nämligen F 7 i Sätenäs och F 16 i Uppsala. Med hänsyn till den omfattande Gripen-verksamheten återstod endast alternativet F 16.

Vid F 16 finns det för närvarande två

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Viggen-divisioner och den grundläggande taktiska flygutbildningen med SK 60. När krigsflygskolan flyttas till Uppsala sker både den grundläggande flygutbildningen och den grundläggande taktiska flygutbildningen på samma plats.

En flyttning av krigsflygskolan kommer att påverka utbildningen av nya piloter. För att de negativa konsekvenserna ska bli så små som möjligt föreslås att flytten börjar förberedas

snarast möjligt. Krigsflygskolan föreslås vara i full drift i Uppsala senast den 31 december 2002. Samtidigt ska flygverksamheten vid F 10 vara avslutad, liksom inskolningen av Gripen vid F 17.

Blir förslaget verklighet blir den till nästa år planerade omskolningen till JAS 39 inte av för Uppsala-flottiljen. På sikt kan det dock ändå komma att flygas Gripen från F 16. Arbetsgruppen

ansåg nämligen att en begränsad Gripen-verksamhet av operativa skäl bör upprätthållas på F 16. Det skulle även ge potential inför eventuella framtida exportåtaganden.

Viggen-verksamheten vid F 16 föreslås upphöra 2004. Tidpunkten kan möjligen komma att ändras till följd av exportåtaganden eller förändrad omskolningstakt avseende JAS 39 Gripen. Både miljö- och trafikavvecklingskäl

gör att det inte går att bedriva flygverksamhet med två stridsflygdivisioner på F 16 parallellt med all flygutbildning med SK 60.

Ett alternativ skulle kunna vara att låta F 16 behålla en stridsflygdivision och flytta den andra till en annan flottilj. Men det anses viktigare att fördela de åtta Gripen-divisionerna, så att fyra flottiljer får två divisioner vardera – enligt förslaget på F 4, F 7, F 17 och F 21.

Fördelarna uppges vara mycket goda med långsiktighet beträffande operativt läge, möjlighet att upprätthålla flygvapnets infrastruktur över ytan samt att kunna möta såväl hårdare miljökrav som skärpta restriktioner till följd av ett utökat civilt utnyttjande av luftrummet.

Norrlandsflottiljerna

Målet att ha Gripen-divisionerna jämt fördelade över landet uppfylls genom att

låta de två Norrlandsflottiljerna F 21 i Luleå och F 4 på Frösön finnas kvar i den framtida grundorganisationen. Båda har mycket goda övningsbetingelser samt miljötillstånd för drift med tre divisioner vardera. Flottiljerna har merparten av sina ordinarie flygövningsområden över glest befolkade områden, vilket är gynnsamt i bullerstörningshänseende.

F 21:s geografiska placering tillsammans med Bodens garnison bedömdes av arbetsgruppen också ge en långsiktig säkerhetspolitisk signaleffekt beträffande norra Sverige. En faktor som blev av avgörande betydelse för att behålla flottiljen.

Frösö-flottiljens stora betydelse för att upprätthålla den erforderliga infrastrukturen i nedre Norrland gav pluspoäng. Tillsammans med att Östersund är en väl utvecklad garnison talade tillräckligt många faktorer för att F 4 kunde betraktas som en långsiktig hållbar flygflottilj.

Uppsala och Sätenäs kvar

Även om F 16 inte föreslås ha några tunga stridsflygdivisioner bedömdes dock flottiljen som värd att behållas i grundorganisationen. De samlokaliserade enheterna i Uppsala utgör en stor garnison. F 16 ansvarar dessutom för många anläggningar i Svealand, Götaland och på Gotland. Flottiljen anses också ha stor betydelse för personalförsörjningen av staber, skolor med mera i stockholmsområdet med flygvapenkompetens.

En utvärdering av F 7 i Sätenäs visade på stor betydelse för utvecklingen av JAS 39 Gripen. Där finns två divisioner i drift och miljötillståndet medger dessutom verksamhet motsvarande ytterligare en Gripen-division.

Den speciella kompetens och infrastruktur som finns för transportflygsystemet med TP 84 Hercules spelade också in när flottiljen föreslås bli kvar. ■